VIIKONVAIHDE

PASSIPAIKALLA

Ihmemies Sipilä

Keskustajohtaja **Juha Sipilä** on politiikan ihmemies. Lyhyessä ajassa hän on kahdesti rakentanut sote-uudistuksen kehykset ja oppositiosta oikaissut hallituksen osinkoverouudistuksen järjellisemmälle tolalle.

Ei Sipilä ole toki yksin toiminut. Sote-uudistukset etenivät, kun hän poimi perussuomalaisten **Timo Soinin** kyvyt vihdoin kansakuntaa hyödyttävään käyttöön leuanlouskutuksen sijaan.

Sote-oppositiota löytyy. Jyrkimmät arvostelut heittää Helsingin apulaiskaupunginjohtaja **Laura Räty** (kok.). Hän ei voi ymmärtää, että valtakunnallinen sote-uudistus rakennetaan jossain muualla kuin Helsingin kaupungin virkamiesjohdossa.

Ääriajattelija Rädyn poimiminen viime vaalikauden lopulla sosiaaliministeriksi ohi poliittisesti vastuunalaisten kansanedustajien oli uuden kokoomusjohtajan **Alexander Stubbin** paha möhläys ja yksi ratkaiseva pätkä vaalitappion tiellä. Stubb otti siitä opiksi.

Upeita pakolaiskeskuksia

Kiviä heittelevät myös Hämeenlinna, Mikkeli ja Vaasa. Vuosisataisten läänien pääkaupungit surevat kadotettua mahtiaikaa.

Monet maakuntajohtajat ovat kiukkuisia, kun valtiovalta asetetaan heidän terveydenhuoltonsa ylivalvojaksi.

Se on välttämätöntä. Keskussairaaloiden järjetön kilpavarustelu on saatava loppumaan. Pienen maan talous ei kestä, että huippuspesialistien ympärivuorokautinen valmius viritetään 60 miljoonan hengen kansakuntaa varten.

Peruspalveluministeri **Juha Rehula** (kesk.) on moneen kertaan varoittanut kuntia ja kuntainliittoja rakentamasta sairaaloita ja terveyspalatseja varmuuden vuoksi. Sote-uudistuksen jälkeen niillä ei ehkä ole käyttöä.

Pahimmassa tapauksessa kunnalla on ensi vuosikymmenellä sylissään mahtavat rakennusvelat ja tyhjyyttä kumisevia seiniä – tai saahan niistä upeita pakolaiskeskuksia.

Sahailua keliakialla

Sipilän ja Soinin yhteispeli nostaa takuueläkettä 23 eurolla kuussa. Oppositio ei voi hanketta vastustaa. Valtiovarainministeri **Antti Rinne** (sd.) yritti vuosi sitten nostaa takuueläkettä kympillä, mutta kokoomus esti sen.

Oppositio keksi kuitenkin, että hallitus poistaa samansuuruisen keliakiapotilaiden ateriakorvauksen. Kovin pikkuriikkiseltä säästö budjetissa tuntuu.

Eduskuntaan pitkän tauon jälkeen palannut lääkäri **Niilo Keränen** (kesk.) ihmetteli, miten hän 2002 oppositiossa oli keliakiakorvausta säätämässä. Nyt hän nauttii hallituspuolueen ihanuutta ja joutuu korvauksen poistamaan.

Eduskuntaan niin ikään pitkältä tauolta palannut **Tuula Haatainen** (sd.) totesi olevansa päinvastaisessa tilanteessa. Vuonna 2002 hän hallituksessa ajoi korvauksen läpi. Nyt hän oppositiossa joutuu alistumaan sen poistamiseen.

Rautateillä närästää

Ensi viikon herkkuihin kuuluu yhtyneen opposition välikysymys rautatieliikenteen leikkauksista. Liikenneministeri **Anne Bernerin (kesk.)** tontin arvellaan olevan alueiden puolueen keskustan heikko kohta.

VR:n veturinkuljettaja evp. **Harry Wallin** (sd.) antoi maistiaisia. Wallin ihmetteli, miten kilpailutus tuo muka 25 prosentin säästöt, kun alalla on yhtenäinen koulutus, kelpuutus ja yleissitova työehtosopimus.

Linja-autoyhtiö Onnibusin tappio oli Wallinin mukaan kuusi miljoonaa. Hallitus pitää EU:n rautatiepaketin kanssa liikaa kiirettä, pauhasi Wallin.

Liikennevaliokunnan puheenjohtaja **Ari Jalonen** (ps.) muistutti, että EU:n rautatiepaketin määräpäivä oli jo kesäkuussa, joten liikaa ei ole kiirehditty.

Mikko Kärnä (kesk.) oikaisi, että kuusi miljoonaa oli Onnibusin liikevaihto. Tappiota aloitusvuonna kertyi miljoona.

PEKKA ALAROTU

MT 50 VUOTTA SITTEN – LA 13.11.

Ilmoitus MT:ssä marraskuussa 1965.

Mikroaaltotekniikkaa ruoanvalmistukseen

Ruotsissa kehitettyjen mikroaaltotekniikkaan perustuvien uunien käyttämistä ruoanvalmistukseen esiteltiin Husqvarna-tehtaiden järjestämässä tilaisuudessa Helsingissä torstaina. Mikroaaltouunit toimivat sillä periaatteella, että niiden magnetrodiputkien muodostamatasainen ja liikkuva mikroaaltokenttä saa aikaan orgaanisissa aineissa niiden molekyylien kiivaan liikkeen. Tämä aiheuttaa voimakasta lämpenemistä, joten ruoka lämpiää ikäänkuin sisältäpäin. Uunissa voidaan valmistaa ruokaa tuoreista aineista tai lämmittää pakasteita. Ne sopivat erikoisen hyvin massaruokailujen järjestelyihin. Sopivia käyttöpaikkoja ovat mm. kahvilat, henkilökunnan ruokalat ja koulut. Pakastettujen ruoka-annosten lämmittäminen uunissa kestää korkeintaan muutamia minuutteja.

MAIKKI KULMALA

JUKKA PASONEN

Sylkykuppi nimeltä Maaseutuvirasto

Tukiaikataulujen muutokset ovat olleet kohtuuttomia, sanovat Maaseutuviraston asiakkaat. Mavin mielestä viraston arvostelu on ollut kohtuutonta.

Maaseutuvirastoa kohtaan on jo pitkään esitetty kohtuutonta kritiikkiä. Tämä on tiivistettynä valtion virkakoneiston – Maaseutuviraston (Mavi) ja sen toiminnasta vastaavan maa- ja metsätalousministeriön – virallinen vastaus asiakkaiden ja poliitikkojen valituksiin.

Suurin tyytymättömyys Mavia kohtaan kumpuaa siitä, että viljelijätukia ei enää makseta samaan tahtiin kuin aikaisemmin. Muutoksen taustalla ovat uudet säädökset. Vuosi sitten asiakkaiden kiukku tästä asiasta kärjistyi harvinaislaatuiseksi mielenosoitukseksi asti.

Tänä syksynä investoinnit seisoivat, kun hanke- ja yritystukien tietojärjestelmää Hyrrää ei saatu aikataulussa käyntiin.

Seinäjoella sijaitsevassa Mavissa ollaan osin työlääntyneitä sättimiseen.

Kaikki mahdolliset maataloushallinnon kipukohdat kaadetaan Mavin niskoille, kuuluivatpa ne sille tai eivät.

”Vähemmän kuulee konkreettisia toimia siitä, miten säädösvallan käyttäjät purkavat säädöksiä ja normeja tuensaajien ja hallinnon toimintaa helpottaakseen”, sanoo viraston viestintäpäällikkö **Jari Eloranta**.

Mavilaisia ärsyttää myös se, että poliitikot ampuvat virastoa hehtaaripyssyllä ja ovat vaatineet asioita, joita virkamiehet eivät voi toteuttaa tekemättä virkavirhettä.

Ei savua ilman tulta?

Virallinen totuus ei kuitenkaan ole koko totuus.

Virastossa on myös sellaisia viranhaltijoita, joiden mielestä ulospäin näkyvät ongelmat eivät johdu rahapulasta vaan viraston omasta huonosta toiminnasta.

Johtamisongelmat näyttävät ilmeisiltä ainakin maaseutu- ja yrittäjätukien Hyrrä-järjestelmän teossa.

Virasto joutui jatkuvien ongelmien vuoksi pyytämään ulkopuoliselta konsultilta selvitystä siitä, mikä kehitystyössä on vialla (MT 4.11.).

Mavi on itse johtanut kyseistä hanketta, ja sitä on tehty pääosin valtion omien työntekijöiden voimin.

Konsulttiselvityksen mukaan Hyrrä-projekti oli lokakuussa hallitsemattomassa tilassa. Viime viikolla Hyrrä pyörähti lopulta käyntiin, mutta kehitystyö jatkuu ainakin ensi kesään asti.

Sen sijaan viljelijätukiin käytettävä Vipu-järjestelmä on tänä vuonna toiminut asiakkaille kohtuullisen hyvin.

Mavin tämänsyksyiset ithaasteet ovat kertautuneet monen virkamiehen pöydällä ennen kuin viivästys on tuntunut yrittäjän lompakossa. Elykeskuksista ja kuntien maaseututoimistoista kerrotaan, että ylimääräistä työtä on riittänyt.

Esimerkiksi kunnissa maaseutuasiamiehet ovat täyttäneet tänä syksynä tuhansia ja taas tuhansia tarkistusluetteloiden lomakkeita hakijan nimestä ja tilatunnuksesta lähtien käsin, koska edes esitäytettyjä lomakkeita ei ole ollut saatavilla. Tämä rumba on koskenut kaikkia tukihakemuksia. Aiempina vuosina sama asia on hoidettu sähköisesti.

Mavin mukaan kuntien käsityö johtuu siitä, että EU-komissio on tarkastuksessaan vaatinut asiassa parempaa dokumentointia. Sellaista ei ole vielä saatu rakennettua tietojärjestelmään, joten työ joudutaan toistaiseksi tekemään käsin.

”Pitää toimia kuin rasvattu kello”

Kun kyseessä on valtion virasto, jonka palveluiden laatuun asiakaskunta ja ainakin osa poliitikoista on ollut varsin tyytymättömiä, ihmetystä herättää se, miksi ministerit **Petteri Orpo** (kok.) ja **Kimmo Tiilikainen** (kesk.) eivät ole saaneet asioita kohennettua.

Helppoa pulmien ratkominen ei liene, sillä vaikeudet näyttävät piilevän yksityiskohdissa ja osin EU:lta Brysselistä lankeavassa säädösviidakossa.

Eduskunnan maa- ja metsätalousvaliokunnan puheenjohtaja, kansanedustaja **Jari Leppä** (kesk.) on hämmästynyt siitä, kuinka paljon ministeriö on puolustellut Mavia. Hän vaatii, että virasto pitää ottaa ministeriön tiukempaan ohjaukseen.

Leppää häiritsee eniten lupausten pettäminen: viime hallituskaudella Mavista ja ministeriöstä luvattiin valiokunnalle, että järjestelmät tulevat ajoissa kuntoon. Näin ei ole hänen mielestään tapahtunut.

”Luottamus on karissut Mavin johtoon”, Leppä sanoo.

Aikatauluissa pysymisestä Mavi on jyrkästi eri mieltä.

”Kevään 2015 viljelijätukien haku sujui suunnitellusti ja tietojärjestelmät toimivat. Viljelijätukien maksut ovat lähteneet liikkeelle, kuten vuosi sitten lupasimme”, vastaa Mavin ylijohtaja **Leena Tenhola**.

Myös valiokunnan varapuheenjohtaja, kansanedustaja **Reijo Hongisto** (ps.) on tuimana virastolle.

”Jos Mavin henkilöstö ei pysty saamaan asioita kuntoon, on vaihdettava henkilöitä. Mavi on niin tärkeä virasto, että sen pitää toimia kuin rasvattu kello.”

Maa- ja metsätalousministeriöstä ei irtoa yhtä värikkäitä lausuntoja. Ministeriöstä viestitettiin tällä viikolla, että kansliapäällikkö **Jaana-Husu-Kallio** on iltamyöhään asti kokouksissa ja tietohallinnon pulmia ratkotaan työryhmissä.

> Vähemmän kuulee konkreettisia toimia siitä, miten säädösvallan käyttäjät purkavat säädöksiä ja normeja tuensaajien ja hallinnon toimintaa helpottaakseen.
>
> **JARI ELORANTA, MAVIN TIEDOTUSPÄÄLLIKKÖ**

> Kevään 2015 viljelijätukien haku sujui suunnitellusti ja tietojärjestelmät toimivat. Viljelijätukien maksut ovat lähteneet liikkeelle, kuten vuosi sitten lupasimme.
>
> **LEENA TENHOLA, MAVIN YLIJOHTAJA**

> En usko, että ihmiset kokevat kritiikkiä suoraan omaan työhönsä kohdistuvana. Olen töissä hanketukipuolella. Sekin on viivästynyt, työt kasaantuvat sen vuoksi.
>
> **REIJO MARTIKAINEN, PÄÄLUOTTAMUSMIES MAVISSA**

Tekniikan takuista ei voi syyttää Brysseliä

It-ongelmissa Lepältä ei heru yhtään sympatiaa virastolle.

Hänen mukaansa ne ovat kotikutoisia ongelmia, joita ei voi perustella Brysselin byrokratialla.

”Kun ihmisillä on rahat loppu ja viranomaisten toiminnasta on kiinni, ettei rahoja saada tilille, asia on pantava kuntoon.”

Hongisto tietää poliisin uraltaan, että tietojärjestelmien ongelmat ovat valtiolla yleisiä.

”Se on tavallista mutta ei hyväksyttävää. Kun tilataan palveluita valtiolle, sopimusten on oltava sellaisia, että sanktiot ovat palveluntuottajalle kovat, jos aikatauluissa ei pysytä”, hän vaatii.

Henkilökunta epäkiitollisessa asemassa

Suurin osa asianosaisista – virkamiehistä, poliitikoista ja asiakkaista – tuntuu joka tapauksessa olevan vilpittömästi pahoillaan koneiston yskimisestä, pitää Mavin toimintaa erittäin tärkeänä ja toivoo, että palvelut saadaan nopeasti sujuviksi.

Viraston henkilökunta on inhottavassa asemassa. Omistajat eli poliitikot kritisoivat työnantajaa ankarasti, mutta samaan aikaan työpaine on kova.

”En usko, että ihmiset kokevat kritiikkiä suoraan omaan työhönsä kohdistuvana. Olen itse töissä hanketukipuolella. Sekin on viivästynyt ja työt kasaantuvat sen vuoksi. Siitä olen huolissani, kuinka väki jaksaa”, sanoo akavalaisia työntekijöitä edustava pääluottamusmies **Reijo Martikainen**.

”Poliittiset kiemurat ovat lähinnä johdon ja viraston ongelma. Paineet kohdistuvat enemmän sinne.”

RKP on esittänyt, että koko Mavi tulisi lakkauttaa.

Tämä on yksi niistä lausunnoista, jotka ärsyttävät henkilökuntaa. Tukihallinto ja tukien maksaminen on jollain tavalla hoidettava.

Maailma ei parane siitä, että Seinäjoella Alvar Aallon katu viidessä pantaisiin ovet säppiin.

HANNA LENSU

MAASEUTUVIRASTO

Tukien maksaja Suomessa

Maaseutuvirasto maksaa ja hallinnoi EU:n ja kansallisia viljelijätukia, maaseudun yritys-, hanke- ja rakennetukia sekä markkinatukia. Sen kautta kulkee vuosittain yli kaksi miljardia euroa.

Virasto alueellistettiin Helsingistä Seinäjoelle vuosina 2007–2011. Muuton vuoksi henkilökuntaa vaihtui tavanomaista enemmän.

Mavissa työskentelee noin 220 henkilöä, suurin osa asiantuntijatehtävissä. Noin 80 prosenttia mavilaisista on suorittanut korkeakoulu- tai yliopistotutkinnon.

Viraston budjetista menee tietohallintoon noin puolet.

Viraston ylijohtaja on metsänhoitaja Leena Tenhola. Hallitus nimitti hänet vuonna 2012 jatkamaan viraston ylijohtajan virassa 30.4.2017 saakka. Tenhola täyttää 65 vuotta vuonna 2017.